

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravnništvo v
Katol. Tiskarni Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopis se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredni
nedelje in praznike ob
pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemnik:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta » 13 » —
četrť » 6 » 50 »
mesec » 2 » 20 »

V upravnishvu prejemnik:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta » 10 » —
četrť » 6 » —
mesec » 1 » 70 »

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 221.

V Ljubljani, v petek, 25. septembra 1903.

Letnik XXXI.

Državni zbor.

Dunaj, 24. sept.

Vlada ali parlament?

O tem vprašanju je bil včeraj in je danes razgovor in prepir v zbornici, v klubih in na hodnikih. Stvar je kratko ta: Vlada je predložila načrt zakona, s katerim naj se prekliče znani dostavek v zakonu z dne 26. avgusta t. l., po katerem naj vojna uprava le tedaj in v toliki meri pokliče vojaške novince v službo, kadar in v koliki meri se to zgodi tudi na Ogrskem. Z drugimi besedami: Avstrija dovoli navadno ali pa tudi višje število vojaških novincev, ne glede na to, kaj store Ogrji.

Dr. pl. Derschatta je včeraj v imenu štirih nemških strank vložil nujni predlog, naj se o vladni predlogi brez odseka nujno razpravlja in sklepa. Ta predlog je včeraj dr. Derschatta utemeljeval popolnoma v smislu Körberjevega govora. Rekel je: Parlament je sklenil zakon, ki se mora valed krize na Ogrskem premeniti. To pa naj se zgodi zopet v obliki zakona, ne pa potom resolucije, kakor nameravajo nujni predlogi posl. Plačka, Choca in Daszynskega.

Ti trije predlogi namreč merijo na to: Vojno ministrstvo naj prekliče svoj ukaz, odpusti vojaške tretjeletnike ter pokliče v službo le navadno število novincev, to je, 59.2000 mož. To pa more vlada storiti brez novega zakona, ker že § 8. starega vojnega zakona jasno določa, da se morajo tretjeletniki odpustiti dne 30. sept.

Torej zahtevajo vsi predlogi, da se tretjeletniki odpuste. Razlika je le ta, da je nemška levica pripravljena pogojno dovoliti tudi višje število, to je 71.000 mož in da se to zgodi potom zakona. To je stališče tudi vlade, v katere imenu je včeraj naglašal min. predsednik, da prevzame parlament, oziroma opozicija, vso odgovornost, ako morda tretjeletniki s 1. oktobrom ne bodo odpušteni.

V istem smislu je včeraj govoril tudi vitez Abrahamowicz v imenu poljskega kluba.

Dr. Plaček pa v imenu čeških poslancev zastopa stališče, da mora vojno mi-

nistrstvo preklicati svoj ukaz ter odpustiti tretjeletnike v smislu § 8 vojnega zakona, kakor tudi letošnjega zakona glede novincev. Dr. Plaček je naglašal, da je bil včerajšnji govor min. predsednika le provokacija opozicije, ki vladi ne zaupa; vlada hoče sedaj glede armade pokazati nasproti Ogrom svojo odločnost, da bi bila ta odločnost bolj umestna že preje tudi v gospodarskih in političnih vprašanjih. Ker pa češki poslanci vladi ne zaupajo ter ji nočejo držati stremena proti Ogrom zaradi armade, zato so proti vladni predlogi, ker si more vlada pomagati brez te nove predloge ali pa s § 14. Torej je vprašanje: Ali naj zmaga vlada, ki zagovarja odredbo vojnega ministrstva, ali naj zmaga parlament, oziroma češka opozicija.

Ker včeraj pogajanja mej vlado in nemško levico na eni ter češkimi poslanci na drugi strani niso bila končana, je bilo glasovanje v zbornici preloženo.

Danes zjutraj so nadaljevali pogajanja. Češki poslanci so pripravljani dovoliti navadno število novincev, ako se prekliče vojni ukaz, toda ne potom vladne predloge. Posredovali so danes češki veleposestniki in Poljaki. Ti predlagajo: Zbornica naj sprejme Plačkov predlog z motivacijo, da vlada sme 1. oktobra poklicati normalno število novincev ter mora takoj odpustiti tretjeletnike. Nemške stranke pa so do 11. ure še vedno zahtevale poseben zakon, ki ga je vlada predložila. Ker se niso zedinili, je grof Palffy predlagal, naj se seja pretrga do pete ure.

Današnja seja.

Začetkom seje je predlagal poslanec Hofer, naj bi vsi avtomobili na javnih cestah imeli vidna znamenja.

Dr. Baxa je vložil interpelacijo, v kateri našteva turška grozodejstva v Makedoniji ter vpraša vlado, kaj hoče ukreniti, da se prepreči nadaljno klanje krščanskega prebivalstva v Turčiji.

Nato je še dr. Plaček kot predlagatelj zagovarjal svoj nujni predlog. Ob 12. uri je bila seja pretrgana.

Ob 5. uri je bila še ista zmešnjava. Vlada bi bila konečno pripravljena pritrditi kompromisu, ki ga nasvetujejo češki veleposestniki. Nemške stranke bi bile priprav-

ljene glasovati le za navadno število novincev, toda potom premembe letošnjega zakona, ne pa potom češke resolucije. V zadnjem trenutku je že kazalo, da vlada še danes odgodi državni zbor. Ko pa je govoril poslanec Klofač, šine dr. Kathrein v glavo misel, naj se poslanci prespe, ker se morda jutri posreči kompromis.

Vesel te misli Kathrein vstane in predlaga konec seje z ozirom na pozno uro. Bilo je 1/6. Večina v zbornici je sicer iznenadena, toda vsa desnica in večina na levi vstane ter pritrdi predlogu.

Kathrein in mnogi drugi so bili veseli, da morejo še do jutri razmišljati, ali so namdomestni rezervisti vojaki ali le »potrjeni novinci«. Torej prepričanje za senco, ker levičarji nočejo preklicati svoje besede. Morda se do jutri premislijo.

Vihar v ogrski zbornici.

Včeraj je imel »novi« ogrski ministrski predsednik Khuen v ogrski zbornici neprijeten dan. Silen vihar ogorčene opozicije je divjal okoli njega in ga nazival z istimi imeni, s kakršnimi ga je obkledala pred meseci hrvaška opozicija: »Lopov!« »Podkupovalci!«

Galerije so bile zasedene do zadnjega kotička. Seja se je pričela ob 1/11. uri dopoldne. Ko je stopil grof Khuen z ministri v zbornico, je opozicija glasno klicala: »Zivela ustava!«

Ko je predsednik otvoril sejo, vzdignil se je poslanec Olaj in izjavil, da je grof Khuen kompromitiran, ker je hotel podkupovati poslance. Olaj je dejal: »Samo Ogrski se more prigoditi, da sme priti tak zanikern človek v zbornico in da postane ministrski predsednik.« Olaj je naznanil inkompatibilitetni slučaj proti grofu Khueni. Olajev predlog je bil izročen odseku.

Nato se je vzdignil Košut, ki je ostro govoril proti vladarjevemu armadnemu povelju. (Klici: »Absolutizem!«) Z vsebino lastnoročnega pisma je našo rano le še povečal. Vladarju so svetovali slabi in nezvesti svetovalci. (Klici: »Sleparji!«) V notranjosti armade nismo mi začeli s politiko. Ogrska je najtrdnješa opora prestolu. (Klici na levi: »Bila!«) Protestiral je proti vmešavanju avstrijske vlade v notranje ogrske razmere, ki je proti ustavi, na katero je tudi kralj prisegel. (Poslanec Bela Barabas: »Vrag je snedel prisego!« — Burni klici: »Predsednik, pokličite Barabasa k redu!« — Opozicija ploska Barabasu.) Predsednik pokliče Barabasa k redu, na kar Košut nadaljuje: Armadno povelje je ponižalo ogrski narod, ker ga je nazivalo »pleme«. Avstrijski ministrski predsednik pl. Körber

je v avstrijskem državnem zboru izjavil, da je pooblaščen podati izjavo o ogrskih zadevah. (Klici: »To je nesramnost!«) Ko je Košut prebral Körberjev govor, divjal je tak vihar v zbornici, da je moral prenehati z branjem. Košut nadaljuje: Avstrijski ministrski predsednik je svetovalec ogrskega kralja. Narod naj pokaže, da roko, ki se na ustavi za greši, zavrne. Košut je nato izročil imenom svoje stranke adresni načrt, v katerem je tudi prctest proti izvajanjem avstrijskega ministrskega predsednika. Adresa končuje z besedami: »Narod se svojih pravic glede madjarskega jezika ne bo nikdar odrekel.« Adresa prosi cesarja, naj skrbi, da bodo pritožbe narodove uslišane. Adreso je podpisalo 54 poslancev. — Ko je zapisnikar bral adresu, je zunaj vseučiliška mladina pela — Košutovo pesem.

Opozicija je vpila: »Nikdar, nikdar se ne odrečemo narodnih pravic!« — Barabas kriči: »Mi se ne pustimo terorizirati od Avstrije!« Pri onih točkah adrese, pri katerih je govor o avstrijskem ministrskem predsedniku, je opozicija kar divjala in vpila: »Naj se ga obesil!« »To je Körberjeva nesramnost.«

Po prečitjanju adrese je bilo pol ure odmora. Po preteku odmora vstane ministrski predsednik grof Khuen-Heder-vary. V tem trenutku skoči opozicija po konci in leti k Khuenovemu sedežu. Vladni poslanci se vstopijo okoli Khuena. Opozicija napravila silen hrust. Čujejo se klici: »Kje imate grofa Szaparyja?« »Kje je Dines?« »Vidite podkupovalca!« Opozicija divja kakor besna. Poslanec Zoltan Pap: »Khuen bi rad prebral adresni načrt grofa Apponya!« (Smeh.) Opozicija je Khuena psovala, kar se je dalo. Čuli so se klici: »Kateraga nameravate sedaj podkupiti z denarjem, katerega ste prinesli z Dunaja!« »Pojdite v Chlopy, Chlopyky!« Grof Khuen: »Slavna zbornica!...« Opozicija kriči: »Kaj nam sporoča Körber?« Grof Khuen: »Slavna zbornica, jaz menim...« Dalje ne more govoriti, ker ga opozicija prevpije. Predsednik kriči na vso moč: »Prosim mir!« Barabas: »Vi ste slišali Khuena že včeraj, mi ga pa ne maramo slišati.« »Tudi noben vladen pristaš ne pride do besede!« Lengyel: »Jaz ne morem gledati g'risa grofa Khuena. Meni se ne dopada ta spaka.« »V blaznico s Khuenom!« Opozicija je hotela vladnega poslanca Rigo oklofutati, ker je Khuenu nekaj zašepetal na uho.

V tem trenutku se obrne zborniški predsednik k za njim sedečemu zborniškemu kvestorju. Poslanec lete v sredino dvorane. Honvedni minister Kolosvary stoji kakor

LISTEK.

Sovražnik in prijatelj.

(Spisal A. Čehov, preložil Jaklič.)

V dosmrtno ječo obsojeni ujetnik je ušel iz zapora in začel hitro bežati. Za njegovimi petami so hiteli zasledovalci.

On je bežal, kar je mogel. . . . Zasledovalci so jeli omagovati.

A tu pred njim je reka s strmimi bregovi, ozka — in globoka reka. . . . A on ne zna plavati!

Z jednega na drug breg je bila položena tenka, gnijala deska. Begunje že zastavil nanjo nogo. . . . Primerilo se je, da sta ravne tamkaj ob reki stala: najboljši njegov prijatelj in največji njegov sovražnik.

Sovražnik ni ničesar dejal, temveč je samo roki križem držal; a prijatelj je zakričal na ves glas:

»Za božjo voljo, kaj vendar počneš? Pomiali, neumnost! Ali ne vidiš, da je deska popolnoma gnijala? Zlomila se bode pod teboj — in ti si neizogibno zgubljen!«

»Toda družega prehoda ni. . . in zasledovalce slišiš?« je obupno odgovoril nesrečnej in stopil na desko.

»Tega ne dopustim! . . . Ne, tega ne pustim, da bi šel v gotovo smrt!« zavpil je skrbni prijatelj in mu izpodmaknil desko izpod nog.

On je pal v burne valove in utonil.

Sovražnik se je zadovoljno zasmeljal — in šel proč; a prijatelj je sedel na breg in začel bridko plakati po svojem nesrečnem. . . . nesrečnem prijatelju.

Samega sebe krivega spoznati njegove smrti, ko ni pomislil. . . . niti za trenutek ne.

»Ni me slušal, ni slušal!« šepetal je neutešno.

»Sicer pa!« nadaljeval je. »Vse življenje bi se bil moral mučiti v strašni ječi! Vsaj sedaj ne trpi! Sedaj mu je lažje! Gotovo, taka usoda mu je bila namenjena! A vendar mi je žal iz človekoljubnosti!«

In dobra duša je dalje neutešno plakala po svojem nesrečnem prijatelju.

Dva stebra.

(Pripovedka stare matere)

S staro materjo, Bog jim daj dobro, sva se silno rada imela. Bil sem mej brati in sestrami najstarejši, skrbno so me varovali, učili me moliti in za kratek čas mi marsikaj lepega pripovedovali. Obetal sem jim, da jim kupim, kadar bom velik, zlat kozuh. Mislim sem si, za starega človeka je najboljši kozuh, in najlepši od zlata. Časih so mi povedali kaj čudnega, da nisem mogel precej verjeti, in tedaj sem kar naravnost rekel: »Mati, vi ste se zlagali.« — »Lej ga«, so me pokregali, »tako pa meni ne smeš reči.« — »Kako pa?« jih prašam. — »Moraš reči: Mati, vi se motite!«

Nekoč so mi povedali to-le:

»Sok je kranjske dežele steber«, pravi star pregovor. Saj je še zdaj skoraj tako, a nekaj je bilo še bolj resnično. Zjutraj sok, opoldne sok in za večerjo zopet sok. Kaj bom počel, premišljuje sok, če bo vedno tako, ljudje me bodo popolnoma ukončali; raji pobegnem iz dežele, preden me bo konec.

Napravi se na pot in mahne jo čez

Ljubelj. Vrh Ljubelja se vsede, obrne se nazaj proti kranjski deželi in si oddahne: »Hvala Bogu, zdaj bom imel vsaj mir.«

V tem pride s koroške strani mlad, dobro rejen junak, se vsede k soku in ga ogovori: »No, prijatelj, kam pa?«

»Tako in tako se mi godi, nisem si znal drugače pomagati, da sem ušel«, mu odgovori sok. »Ljudje se mi smilijo, so res reveži, a kar je prehudo; je prehudo, kar ne morem, pa ne morem; saj vendar moram tudi sam za se nekoliko skrbeti.«

»I veš kaj, prijatelj, če je tako hudo, ti bom pa jaz pomagal; vrni se nazaj, jaz grem s teboj, oba bova že zmagala in se ubranila, da naju ne pokončajo, ubogi ljudje so res usmiljenja vredni«, odvrne neznanec.

»A kdo si pa ti?« vpraša sok.

»Vidiš, prijatelj, jaz sem krompir, prišel sem čez morje, in zdaj sem se napotil z Nemškega proti Kranjski, le pojdi, greva skupaj nazaj.«

Sok se ni dolgo pomišljal, vstal je, in šla sta s krompirjem skupaj na Kranjsko. Ostala sta si prijatelja do današnjega dne in pošteno skrbita za Kranjce ter podpirata deželo kot dva močna, trdna stebra.

kip pred ministrom predsednikom, da ga v slučaju potrebe brani.

Predsednik zapusti tribuno, ne da bi sejo formalno suspendiral.

Rigo je tekom viharja nakrat povedal opoziciji, da je ministrekemu predsedniku le dejal: »Pojdite ven, ne provocirajte zbornice.« Opozicija kriči: »Eljen Rigo!« Ko zborniški predsednik zopet pride na svoje mesto, zahteva Khuen od njega radi Rigovega izraza sadoščenja, ker je kot poslanec razžaljen. Polonyi: »Rigo mu je popolnoma prav svetoval.« Predsednik pravi, da se naj z zadevo peča imunitetni odsek. Ministrski predsednik hoče govoriti, a ne more, ker opozicija kriči: »Ali hočete res, da Vas oklofutamo.«

Vidi se, da ministrski predsednik nekaj giblje z ustnicami, a ne sliši se ga nič. Stenograf stoji pred njim in piše njegove besede. Khuenove besede ne more slišati niti zborniški predsednik. Nakrat zakriči Khuen: »Poblaščen sem izjaviti!« Opozicija takoj spozna, da hoče Khuen ponoviti po nalogu krone v liberalnem klubu podano izjavo. V tem trenutku zaupije poslanec Barabas: »Mi ne verujemo na kraljeve besede.«

Komaj je zaklical te besede, skočili so vsi poslanci raz svojih sedežev. Predsednik Barabasa pokliče k redu, večina in ljudska stranka pa izjavljata, da klic k redu ne zadošča. Nekateri vladni poslanci kličejo: »Barabasa naj se obesi!« Khuen: »Po izjavi Barabasovi je adresa opozicije brezpomembna. Predlagam, naj zbornica sklene, da toliko časa ne bo imela seje, dokler ni sestavljena nova vlada.« Predsednik zbornice pravi, da bo dal Barabasu priliko, da se opraviči.

Nekaj poslancev opozicije hiti k Barabasu in ga nagovarja, naj se opraviči. Poslanci desnice se vzdigujejo raz svojih sedežev in večinoma gromovito vzklikajo: »Slava kralju!« Končno se vzdigne Barabas in pravi: »Na željo večine svojih strankarskih tovarišev... Dalje ne more govoriti. Prekinejo ga klici: »Torej noče preklicati iz lastnega nagiba!« »Takega opravičenja ne poslušamo!« Poslanec Barabas se mirno vsede na svoje mesto. Predsednik Apponyi poziva Barabasa, naj nadaljuje svojo izjavo. Barabas obsedi. Predsednik mu na to da protokolarni ukor. Na to je bil zopet odmor. Po zopetni otvoritvi seje, je večina izročila tudi zadevo poslanca Lengyela imunitetnemu odseku. Po dolgi debati sklene večina, da danes v petek ne bo seje.

Tekom seje je poslanec Polonyi na očitania Rakovszkyja podal izjavo, da je šel k nemški ljudski stranki na Dunaj le v interesu personalne unije. Koncem seje je poslanec Babo kritikoval armadno povelje in kraljev manifest ter zahteval, naj kralj obe izjavi preklicuje. Večina je nato sprejela predlog ministrskega predsednika, da bo prihodnja seja še le ko se sestavi nova vlada. Predsednik je sejo zaključil ob 4. uri popoldne.

Vladni listi povdarjajo, da je vsklik Barabasov proti kralju povzročil trdno združenje vladne stranke. Liberalna vladna stranka ima 28. t. mes. svojo konferenco, pri kateri bo razprava o vojaških zahtevah te stranke in v kateri se bo predstavila stranki baje že nova vlada. Prihodnja seja ogrskega državnega zbora bo morda že v torek 29. t. m.

O Košutovem adresnem načrtu se poročajo, da je v njem tudi točka, da njegova stranka nima nič proti temu, ako se tudi v Avstriji ugodijo željam narodnostij glede armade.

Iz Arada se poroča, da je list poslanca Barabasa priredil posebno izdajo, v kateri je na čelu lista priobčil vsklik Barabasa. V Aradu je velikansko razburjenje.

Med slovanskima ognjema.

Iz Sofije poročajo: Bolgarija se je zvezala s Srbijo za boj proti Turkom. Že prej se je opazalo, da so se li hodili od ene vlade do druge. Kot uspeh kažajo na to, da sta Srbija in Bolgarija mobilizirali na turški meji dve diviziji. Srbski častniki so stopili na čelo provoljnih srbskih čet in udarli v več albanskih vasi. V tukajšnjih vodilnih krogih se govori, da se Turčija ne bo upala več provocirati, ampak da bo med dvema slovanskima ognjema resno mislila na nevarnost vojne. Zastopniki Anglije v Sofiji in Belgradu obljubujejo, da je Anglija pripravljena podpirati balkanske narode proti Rusom in Avstrijcem. Seve, da sta obe vladi dobile s tem pogum, in gotovo, sledi iz tega mobilizacija dveh divizij in druge priprave za »slučajnosti«. General Petrov je izjavil najodločnejše, da je nemogoče se upirati nadalje bolgarskemu narodu in armadi in da mora priti rešitev tega vprašanja za vsako ceno. V diplomatičnih krogih so mnenja, da hočeta kralj Peter in knez Ferdinand z orožjem v roki stopiti nasproti Turčiji, da bi tako rešila sebe in državo pred mnogimi — notranjimi sovražniki.

Anglija.

Valed drugih velevažnih političnih dogodkov se je v Angliji skoraj neopazno do-

godila velika politična sprememba. Te dni je namreč odstopil vsemogočni angleški kolonijalni minister, lord Chamberlain, ki je bil duša Balfourjevega kabineta in zastavonoša angleške imperijalistične politike. On je bil tisti, ki je povzročil vojno v južni Afriki in dosledno zastopal nadaljevanje iste. Kar se tiče trgovinske politike, hotel je Chamberlain iz Anglije in njenih kolonij ustvariti samostojno in zaprto carinsko ozemlje in ravno radi tega svojega programa je padel, ker je prišel v nasprotje z drugimi členi kabineta; njegov padec povlekel je pa za seboj tudi njegove tesnejše prijatelje in se je Balfourjev kabinet vesled tega preosnoval tako, da je na Chamberlainovo mesto stopil kakor kolonijalni minister lord Melbourne; Chamberlainov sin, Austen Chamberlain je postal finančni minister, Arn. Forster vojni minister in Brodrick državni tajnik za Indijo.

Iz brzobjavk.

Belgrad. Uradni list objavlja ukaz, s katerim se sklicuje skupščina na 29. t. m. k izrednemu zborovanju.

Berolin. Uslužbenci pri družbi omnibusov so raztopili v štrajk. Število štrajkujočih je veliko. Družba si pomaga z neštrajkujočimi in na novo vsprejetimi uslužbenci.

Dunaj. Včeraj se je tu zaključil rudarski shod. Prihodnji shod bo l. 1907.

Budimpešta. Poslanec Bela pl. Beszty se je včeraj tu ustrelil.

Arad. Tu izhajajoči Košutov list je prinesel članek z naslovom: Ne verujemo kraljevi prisegi. Državno pravdnitvo je list zaplenilo in uročilo proti uredniku tožbo radi razžaljenja veličanstva.

London. »Saharskicesar«, Jacques Lebaudy, biva še vedno v Holandiji, a je dobil poziv k vojaškim vajam. Ako pride, ga lahko zapro kot pirata, ako ne pride bo vojaški begun.

Dunaj. Prihodnja seja gosposke zbornice bo 28. t. m.

Dunaj. Včeraj so se v finančnem ministertvu vršila nadaljnja pogajanja radi možnosti delovanja tirolskega dež. zbora. Gre se mej drugim tudi za način, kako pokriti vedje stroške za zboljšanje učiteljskih plač. Stranke hočejo od finančnega ministra doseči dovoljenje, da smejo povišati naklade na pivo in vino.

Warnsdorf. Tukajšnja »Volkszeit.« poroča, da imajo merodajni krogi namen še letos izvršitev cerkveno narodno razdelitev Češke. Dotični načrt je že izdelan. Ustanovita se tudi dve novi katoliški škofiji, ena v Kutni gori in ena v Hebu.

Budimpešta. Število obč. zastopstev, ki odrekajo pobiranje davkov, se vsak dan množi.

Berolin. »Lokalanzeiger« poroča, da je v Belgradu pri obravnavi proti v Nšu aretiranim častnikom došlo do burnih priporov, ker so obtoženi častniki zahtevali, naj se zaslisijo priče, ki bodo potrdile, da so morile kralja Aleksandra izvršili tudi rop. Dragocenosti, ki so bile oropane kraljici Dragi, ima še sedaj soproga nekega zarotnika. Zarotniki so s silo odprli tudi kraljevo blagajno in prisilili kuharja, da jim je sredi trupel moral prirediti bogat obed.

Berolin. Iz Washingtona poročajo, da je predsednik Roosevelt sklenil kljub stališču Kolumbije, zgraditi panamski kanal.

Dunaj. Poljski klub je imel sejo, v kateri je sklenil poslati Piju X. udanostno brzobjavko.

Družba sv. Mohorja.

Družba sv. Mohorja šteje letos 76.058 udov, to je 3988 manj kakor lansko leto, ko smo bili dospeli do prečastnega števila 80.046 udov. Po posameznih škofijah, oziroma krajih, je število sledeče:

1. Goriška nadškofija 8301 (— 396) udov.
 2. Krška škofija 6205 (— 360) udov.
 3. Lavantinska škofija 23.293 (— 2115) udov.
 4. Ljubljanska škofija 30.398 (— 915) udov.
 5. Tržaško-koprška škofija 4048 (— 220) udov.
 6. Sekovska škofija 560 (+ 4) udov.
 7. Somboteljska škofija 306 (— 40) udov.
 8. Zagrebška nadškofija 423 (— 23) udov.
 9. Srenjska škofija 188 (— 5) udov.
 10. Poreška škofija 102 (— 30) udov.
 11. Djačkovska škofija 63 (— 3) udov.
 12. Bosna 214 (— 15) udov.
 13. Videmska nadškofija 175 (— 8) udov.
 14. Razni kraji 472 (+ 50) udov.
 15. Amerikanci 1119 (+ 137) udov.
- Afrika in Azija 191 (— 51) udov.
Skupaj 76.058 (— 3988) udov.

Ta izkaz nam kaže, da smo po treh pokrajinah napredovali; zlasti so se odlikovali Amerikanci, ki štejejo 137 udov več kakor lansko leto. Po raznih krajih je

50 udov več, v sekovski škofiji 4: — Nazadek se kaže po škofijah, oziroma krajih: Lavantinska 2115 (!), ljubljanska 915, goriška 396, krška 360 (!), tržaško-koprška 220, Afrika in Azija 51, somboteljska 40, poreška 30, zagrebška 23, bosniške 15, videmska 8, senjska 5, djačkovska 3.

V družbene »zlate bukve«, v katere se po pravih vpise vsak novostopivši ud. se je zapisalo 7167 novih letnih udov, namreč od številke 234.723 do številke 241.889.

Družba razpošlje svojim udom letos 456.348 knjig. Pač častno število za mali in še tako razkosani slovenski narod! Če prištejemo te knjige onim, katere je družba sv. Mohorja od svojega obstanka že podala svojim udom, najdemo, da je Slovincem skup poklonila 9.300.040 listov knjig! V istini pa je to število še precej višje, ker so tu štete samo one knjige, ki so jih prejeli udje, natanjeni in izkazani v naših koledarjih.

V Celovcu, dne 20. sept. 1903

Odbor.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 25. septembra.

K običnemu zboru trgovskega gremija v Ljubljani. Piše se nam: Trgovski gremij je po obrtnem zakonu obvezna zadruga, kateri pripadajo vsi trgovci, ki so protokolirani in plačajo 40 gld. pridobinskega davka (Erwerbesteuer.) Tudi ne eksistira glede rabe jezika nobena postava, ampak gremij se mora enostavno posluževati v občevaranju s strankami tistega jezika, v katerem se mu je pisalo, oziroma kateri narodnosti pripada stranka. Ne vemo sicer še, kaj se bo pri današnjem običnem zboru sklenilo, ampak toliko je gotovo, da odbor gremija ne sme določiti, da je njegova »Amtsprache« — nemška. To v predarek in ravnanje slovenskim trgovcem. V spornih vprašanjih sodi magistrat kot l. obrtna instanca. — Glavna zahteva slovenskih trgovcev pa tudi bodi slovenske paralelke na gremijski šoli!

Učiteljske vesti. Učiteljem v Gornjem Logatcu je imenovan izprašani učiteljski kandidat gospod Ivan Bezeljak. — Pomožna učiteljica gđ. Marija Močnik je imenovana za provizorično učiteljico v Zireh in absolvirana učiteljska kandidatinja gđ. Lucija Trampuš za provizorično učiteljico v Erzeltu. — Provizorični učitelj gospod Adolf Harmel pride na ljudsko šolo v Trnjo. — Kot provizorična učiteljica v Dobu pri Domžalah je nastavljena gđ. Marica pl. Kleinmeyer. — Naučni minister je imenoval učitelja na vadinici v Inomostu Rudolfa Peerza učiteljem na tukajšnjem učiteljskem.

Duhovniške vesti iz lavantinske škofije. Kn. šk. dvornim kapelanom je imenovan č. gosp. Ant. Pučnik, kapelan v Gornjemgradu. Kot kapelan v Gornjigradu pride č. g. Rudolf Krenner.

Iz celovške škofije. Vč. g. gimnazijski profesor, o. Norbert Lebinger, O. S. B., je imenovan za kn.-šk. častnega konzistorijalnega svetovalca. — Č. gosp. Jožef Tiefenbacher, župnik v Tiefenu, je imenovan za župnika v Gojah. — Prestavljeni so gg.: mestni kaplan dr. Lambert Ehrlich iz Beljaka k stolni cerkvi v Celovcu; Al. Mlinar, provizor v St. Janžu za mestnega kaplana v Beljak; Jan. Loigge, kaplan na Višarjah, za provizorja v St. Janžu v Rožu. — V mašnika posvečen bode dne 26. t. m. kapucin, č. br. Kamil Požar v Celovcu.

Radi najseramotnejše trgovine — radi trgovine s človeškim mesom, — so prišli včeraj v neki gostilni v Trstu v ulici del Rivo dve moški osebi, ki sta trdili, da sta godca s Češke. V njihju spremstvu sta bili dve mladi deklici. Na zaslišanju sta ti dve sumljivi osebi izjavili, da sta na potu v Port Said, a njih spremljevalki, da hočeta poučevati v glasbi. Ali izkazalo se je, da sta že večkrat bila na takem potovanju v spremstvu žensk. Oba moška in obe ženski so pridržali v zaporu. Poslednji dve odpošlje oblast nazaj v njuno domovino.

— Umrla je dne 22. sept. v Lešah pri St. Jakobu v Rožu č. gospa Avgusta Janežič, rojena Kital, soproga bl. g. o. in k. nadstabsnega zdravnika dr. Val. Janežiča v Celovcu, stara 55 let. N. p. v m.

— Salizijanski zavod šteje letos 36 gojencev.

— Krava je umorila posestnika Mihaela Kotnik v Hrastrju. Peljal se je z dvema kravama k svoji viničariji. Naenkrat mu stopi krava na nogo ter se spodtakniva pade na kmeta. Pri tem mu je tudi krava stopila z jedno nogo na trebuh tako močno, da je za nekaj časa omedlel. Potem je začel bljuvati ter je 4. t. m. umrl.

— Poskusi samomor. V Mirni je 21 let stari posestnik Karol Planinšek sprožil revolver proti svoji glavi, kroglja pa mu je le oprasnila kožo na glavi.

— Prijet tat. Orožnik Frano Morel je prijel 21 let starega kočarjevega sina Janeza Ovenka iz Velike Loke, ki je ukradl posestnici Frandiški Tomazen iz Zlezna, okraj Trebnje, hran. knjižico za 2460 kron ter vzdignil 900 kron.

— Premogove žile. Zasledovanje iste so opustili v Rovtah, ker nimajo tehnika, ki bi stvar znal voditi. Na Dolenski strani, kjer je kočevski premog razširjen. (Trebnje, Žafemberk in kočevska okolica), pa čuvajo svojo zemljo posestniki in gotovo je, da jim bode še enkrat nesla.

— Javno mrtvašnico, v kateri bode moravski mrtvec biti položen na mrtvaški oder, nameravajo zgraditi v Celovcu na St. Vidski cesti. Rodbine umrlih ne bodo smele več svojih dragih doma položiti na mrtvaški oder in bodo morale oddati trupla v mrtvašnico, kjer se jim bo proti odškodnini določil prostor za mrtvaški oder. Predlagatelj Eckhart pravi, da ga vodi pri tem zdravstveni ozir.

— Usmrtiti se je hotela v Trstu 20-letna šivilja Elsa Cink, a so jo rešili.

— Razpis drž. železnice. C. kr. direkcija državne železnice v Beljaku razpisuje dobavo železa in jeklenih izdelkov ter druge gradiva za delavnice. Termin za ponudbe je 25. okt. 1903 opoldne pri direkciji. Natančnejši pogoji se izvedo iz »Wiener Zeitung« in pri direkciji v Beljaku.

— Ubil se je v Kranjski Gori v Klofutarjevi hiši tesar Jožef Turšič doma iz Begunj na Notranjskem. Padel je skozi neke duri v klet, ki bi se zaradi varnosti življenja lahko odpravila. Čez nekaj ur je izdihnil. Bil je priden delavec krščanskega življenja.

— Prošnja! Grozovita povodenj, ki je 13. septembra t. l. razsajala po tužnem Korotanu, je napravila ogromne škode. Boda je velikanska in najhitrejša pomoč nujno potrebna. Najbolj prizadet je od te katastrofe slovenski kmeti Posebno trpela je Kanalska dolina, popolnoma zasute in uničene so Ukve. Od 112 števil ostalo jih je le 15. Devetdeset hiš je zasutih s šuto do streh, prej enonadestopne hiše se vidijo zdaj pritlične, nekaj od teh je še raztrganih, popolno zginilo pa je 7 hiš z gospodarskimi poslopji vred. Že itak večinoma revni kmetje so postali berači v eni uri, tako hitro namreč se je vse to zgodilo. Zasuto je tudi vse polje, ker je dolinica ozka, v gozdu pa leži polovica drevja po tleh. Najvažnejša živila za to prebivalstvo, kakor krompir in ajda ležijo 1—3 metre pod šuto. Še koče na planini so razdejane. Dva dni je bilo prebivalstvo po vodi zaprto od obeh strani doline, da niti živeža niso dobili. Vse kar je bilo v hišici, je zasuto, prebivalci so imeli komaj časa rešiti svoje lastno življenje. Ena oseba je utonila. Ta kratek popis pove vse. Nad sto družin je brez strehe in živeža, in koliko je škode samo v tej vasi, si izračuna vsakdo lahko sam. Človeška, krščanska in posebno narodna dolžnost je nam Slovincem, da pridemo na pomoč v največji bedi se nahajajočim sobratom. Prosi se prav uljudno, naj da vsakdo po svojih močeh — ako je še tako malo — in sicer v denarju ali z živežem. Slovensko omizje v Beljaku je ustanovilo poseben odbor, kateri nabira milodare in jih potem razdeli po natančnej poizvedbi pravično. Omizje je zložilo 100 kron. Darila sprejema »Uredništvo našega lista« in gosp. Ivan Hochmüller, uradnik v Beljaku, Hans Gasser Platz 2. Vsi prispevki, poslani nam v Beljak se razglasijo v koroškem listu »Mirus«. Opetovano prosimo hitre, hitre pomoči! — Beljak, dne 25. septembra 1903. Za odbor: Ivan Hochmüller.

— Judeževi groši. Nemški »šulferajn« bode šoli v Vetrinju oskrbel nove šolske klopi, ker jih občina menda ne more plačati. To bodo slovenski otroci mehko sedeli na šulferanjkih klopih! — »Študent« je za Koroško razdelila sledeče podpore: pogorelcem v Maloščah 1000 K, nekemu posestniku 100 K, požar, brambi na Gozdanjah 30 K, učiteljskemu pripravniku (!) v Celovcu 50 K, nekemu pogorelcu v Borlah 200 K. Neki obrtnik v Pliberku je dobil posojilo 500 K. — I men še vedno ne imenujejo, ker pač sami dobro vedo, kako — častni so Judeževi groši!

— **Lovska pa — resnična.** V Zgor-
njem Bistru pri hranju so zajci dokaj srečni.
Nihče jih ne preganja, dasiravno se jim je
smrtna ura že zdavnaj napovedala. Tako se
je zgodilo, da je pred nekaj dnevi hlapec
posestnika Eržena zajca mirno spečega na
travi dvakrat s koso dregnil, da bi se ven-
dar umaknil. Pa ta šment se za hlapca ni
kaj zmenil! Obrnil se je na drugo stran in
spal — naprej spanec pravičnih.

— **Res čudne razmere.** Druga leta
so vojaški novinci nekako s strahom prič-
kovali poziv, kedaj morajo »noter« iti. Le-
tos je pa ravno narobe. Č. k. okr. glavarstva
pošiljajo fantom prav prijazna vabila, če se
hočejo za 1. oktober prostovoljno oglasiti.
Pa jih ne bodo dosti dobili. Če bi mladeni-
čem odpustili vsaj nekaj mesecev službene
dobe, potem bi morda še šli.

— **O deželnem zboru štajerskem**
se nam še poroča: Slov. deželni poslanci so
imeli pripravljen predlog, naj se prekliche
ukaz vojnega ministrstva, da služijo še po
1. oktobru vojak, ki so s tem dnevom do-
stali svojo vojaško službo. Ker pa se je
imela v tej zadevi edino kompetentna kor-
poracija, namreč državni zbor, sniti že že
dva dni in tudi ostale stranke v dež. zboru
niso vložile o tej stvari predloga, so slov.
poslanci umaknili svoj predlog. — Jako va-
žen je bil tudi predlog poslanca Robiča,
naj se učiteljske službe iz III. plačilnega raz-
reda prestavi v II. razred. Najboljše pla-
čani so učitelji prvega plačilnega razreda.
A slovenski učitelji niso tako
srečni, da bi živeli tako dobro plačani.
Le malokateri kraj na slovenskem štajersku
je v II. plačilnem razredu. Velika večina slo-
venskih učiteljev se mora zadovoljiti z zad-
njim III. plačilnim razredom. Od tod pa tudi
ta neprijetna prikažen, da toliko učiteljev,
ko dovršijo svoje študije, odide k pošti ali
železnici. Radovedni smo, kaj bo storila
nemško narodna večina deželnega zbora s
tem predlogom poslanca Robiča, katerega
so podpisali vsi slovenski poslanci. O ostalih
točkah smo obširneje poročali v predve-
rajsnji številki.

— **Slovenski shodi na Koroškem.**
Katoliško-politično in gospodarsko društvo
za Slovence na Koroškem priredi v nedeljo
dne 4. oktobra t. l. shod pri g. J. Leit-
gebu v Dobu pri Pliberku. Začetek točno
ob 3. uri popoldne. Vspored: 1. Pozdrav.
2. Delovne koroškega deželnega zbora.
Poroča deželni poslanec g. Fr. Grafen-
auer. 3. Kakšna naj bo naša politika? Go-
vori č. g. župnik Jurij Trunk. 4. Razni
govori. Po shodu prosta zabava. — Tam-
buraško društvo »Biserica« v Celovcu
priredi v nedeljo dne 27. septembra 1903
v gostilni »pri zlatem studencu« Lidmanskoga ulice, v sobi sloven-
skega kluba »veselico« v spomin dveletnega
obstanka društva v zvezi z odhodnico zbor-
vodje in predsednika gosp. P. pl. Nežiča.
Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina prosta.
— Podružnica sv. Cirila in Me-
toda za Pribloves in okolico pri-
redi v nedeljo dne 27. septembra 1903
shod in veselico na korist neare-
nim pogorelcem v Breškovači v novem »Na-
rodnem domu« v Dobrovlasi. Vspored: Pred
blagoslovom ob 2. uri. Po blagoslovu dva
govora; govornik: Slovenec iz Prage č. g.
F. S. Segula in J. Krof, kmečki fant iz
Smarjete pri Pliberku. Potem je šaljiva tom-
bola in šaljiva dražba. Za petje in godbo je
obljubil svoje izvrstne moči »Gorotan« iz
Smihela. Vstopnina je 40 vin. (20 kr.) za
osebo.

— **Ogenj v Mariboru.** V društveni
sobi katoliškega delavskega društva v Mari-
boru je začelo goreti včeraj zjutraj okoli
6. ure. Ogenj je uničil omaro s knjigami,
gledališkega odra dekoracije in glasovir.
Tako na lice mesta došla požarna bramba
je zabranila večjo nesrečo. Ogenj je nastal
bržkone radi nepredvidnosti.

— **Občinske volitve v Mariboru**
se vršijo v novembru. 3. volilni razred
(2038 volilcev) voli 19. nov., 2. volilni raz-
red (497 volilcev) dne 24. nov. in 1. volilni
razred (825 volilcev) voli 27. nov.

— **Kdo podpira iredentarje?** V
Čresu je župni administrator Nikolaj Tu-
rato. Ker leta ne trobi v iredentarski rog
in ker ima vse lastnosti pravega duhovnika,
tako, da bi opravljal svojo službo v blagor
Čresa, predlagal ga je škofijski ordinarijat
na Krku župnikom na Čresu. A zagrizeni
Lahoni ga niso hoteli. Sli so pomoči iskati
na namestništvo v Trst, kjer jih je grof
Goess sprejel z odprtimi rokami in srcem.
Njegova naklonjenost do iredentarjev pa je
segala še dalje, ker po njegovem priporo-
čilu so Lahoni tudi pri ministrstvu dosegli,
kar so želeli. Pač žalostno, da po naših cer-
kvah v Primorju hočejo ukazovati Lahoni
in njih zavezniki. Srd iredentarjev na vse,
kar ni njih krvi, je tolik, da so rajši brez
duhovnika, nego da bi ga imeli v človeku
naše krvi. Tržaški magistrat namerava vsa
župnijska mesta v slovenski tržaški okolici
spopolniti z laškimi iredentovskimi župniki.
To bi napravilo velik vihar v slovenski
okolici.

— **Velikemu slovanstvu in nje-
govi bodočnosti.** S posvečenih tal Ciril-
Metodijskih, z Velegrada svetega celi Sla-
viji se v kratkem — v plemenit slovenski
namen — razpošljejo znamenite vse slo-
vanske razglednice, ki bodo po
vsem slovanskem svetu vzbudile veliko po-
zornost! Naj bi sinovi in hčere Matere Sla-
vije pridno te razglednice razširjali in v
vsaki narodni prodajalni jih zahtevali, da bi
tako pomagali navduševati vse Slovanstvo
za njegovo ne več daljno veliko bodočnost.
Razglednice razpošilja g. Metod Meli-
chárek na Velegradu (Morava) z dovo-
ljenjem slovanskega odbora.

— **Skrbi celjskih Nemcev.** Celjska
»Deutsche Wacht« pravi, da se pripravljajo
za spodnjestajerske Nemce tako nevarne
stvari, da bo treba vse nemško časopisje po-
klicati na pomoč. »Dutsche Wacht« menda
nalašč dela veter, da bi bilo zopet kaj go-
vorjenja o spodnjestajerskem nemštvu. »Tages-
post« pravi, da hočejo Nemci na izpraznjeni
notarski mesti v Konjicah in Mariboru imeti
nemška notarja.

— **V Mengšu** je danes ob polu 4. uri
zjutraj začelo goreti pri Alojziju Ored-
karju po domače Srčku. Vra domača po-
žarna bramba je bila takoj pri rokah in
omejila ogenj tako, da se tikstoječe deloma
z opeko, deloma s slamo pokrite hiše niso
užgale. Oškodovanec je bil zavarovan za
3000 kron. Škoda je veliko večja. Kdo je
zažgal, se ne ve.

— **Ervaške novice.** V Hrvatski in
Slavoniji je 612 učiteljc brez
kruha. Vlada nima mesta za
učiteljske, dasi dve tretjini
za šolo odraslih otrok nima
pouka. Sedanji šolski šef je pač pri svo-
jem nastopu obljubil, da bo izposloval, da
se ljudskošolski pouk razširi po Hrvatski in
Slavoniji — a 612 učiteljc brez službe do-
volj ilustrira njegovo delovanje! — Na
Reki se je izgubil policist Friderik
Bulljan. Službo je imel na molu Marija
Valerija in od ondi je izginil. Sedi se, da
se je umoril, ali pa pobegnil v Ameriko. —
V Čučerju se je med šolskimi otroci po-
javila driska. Okrajni zdravnik dr. Simić je
odšel v kraj, da potrebuje ukrene. — Dne
22. t. m. se je začela obravnava pred sod-
nijo v Belovarju proti župniku Francu
Novaku in 116 kmetom. Župnik je
obdolžen, da je nutil upor, kmetje pa radi
nasilnosti v noči od 29. na 30. aprila proti
okrajnemu predstojniku pl. Trnkemu. Ob-
tožence zagovarja dr. Dorenčin. — Pred
varaždinskim sodiščem je bilo
6 kmetov iz okolice, ki so bili obdolženi
javnega nasilstva, opročenih, sedmi kmet,
Josip Korotaj, obsojen na en mesec
težke ječe. V preiskovalnem zaporu je sedel
že 3 mesece. Martin Kutnjak je bil
obsojen na en mesec ječe. — V noči od
13. na 14. t. m. je hotel posestnik Ivan
Sinko iz Zaprešča umoriti svojo ženo. Na
klic žene so pribili kmetje in jo rešili.
Sinko je bil prijet in izročen zagrebškemu
sodišču. — Amerikanski Hrvatje
so zopet poslali v svojo domovino za ob-
ubožane rodovine povodom zadnjih nemirov
204440 K. — V Splitu se mudi te dni
poljski učenjak dr. Vitold Epstein,
da se informira o političnem in književnem
odnošaju. — Na Pelješcu se je v
gozdu pojavil ogenj, ki je uničil mnogo
gozda proti Janjani, opustošil je tudi
mного vinogradov. Škoda je velika. — Na
Reki štrajkajo delavci opank
od nedelje sem vsled zavrnitve njih zahtev
od strani poslovođie. — V avgustu t. l.
je odpotovalo iz Hrvatske v Ameriko 883
oseb, samo iz zagrebaške županije
je odpotovalo 458 oseb.

— **Koroške novice.** Čeravno je v noči
od 13. na 14. t. m. tako grozovito lilo, se
je vseeno v Podrožci užgala Fridelnova
baraka ob 11. uri po noči ter v malo tre-
notkih pogorela do tal. Najpotrebnejše so
rešili, a tisto jim je zunaj potem pokvaril
dež. Dve požarni brambi: nemška v Pod-
rožici in slovenska iz St. Jakoba sta bili
na licu mesta, a rešiti ni bilo mogoče ni-
česar. Dobro, da je stala baraka na samem,
sicer bi bila nesreča še večja, ker je pihal
silen vihar. Kako je ogenj nastal, ni znano.
— V Mištatju se je obesil 19 etni trgovski
vajenec F. Staudacher v trgovini. Zakaj, ni
znano. — V Dobrovlasi je razpisano mesto
občinskega tajnika do 20. oktobra. — Na
šoli v Krčanjah je razpisano mesto učitelja
do konca septembra. — Razpisano je mesto
učitelja pri sv. Nikolaju ob Dravi do 6. okt.

Ljubljanske novice.

Pogreb grofa Alfonza Paara, ki je umrl
v 35. letu svoje dobe v tukajšnji bolnici, se
je vršil včeraj. Pri pogrebu so bili mati,
sestra, knezi Ernst, Robert in Ka-
rol Windischgrätz. Truplo so
odpeljali v Bechy na Češko. Grofinja
Leonora se je odpeljala v Berlin, da uredi
pokop, ki bo ondi v nedeljo. Ranjki je bil
deželni poslanec češkega konserva-
tivnega veleposestva. Pred dvema leti se je
oženil z Eleonoro, hčerko Ernsta
Windischgrätzja. Kot najstarejši

sin bi postal po smrti očetovi, ki biva po
leti na graščini na Rečici na Češkem, knez
Paar. Lani 18. dec. se mu je rodil sin, ki
je pa letos julija meseca nagloma umrl na
graščini Bechy pri Taboru na Češkem.
Ranjki je letos prišel sredi avgusta na Bled
k tistu Ernstu ter je ves vesel hodil na lov
na divje koze v Stenge, Jelovico ali Bohinj.
V soboto je bil še na lovu, a že mej lovom
je tožil o starih bolečinah. V nedeljo zjutraj
so ga odpeljali v Ljubljano v Leonišče, kjer
je bil operiran. Umrl je previden z vsemi
sv. zakramenti. Ranjki je bil silno ponižen,
prijeten, ljubezniv do vsakega, vzor plemen-
itega zakonskega moža. Naj v miru po-
čiva!

Na žensko učiteljsko bo letos sprejetih
43 gojenk. Šušnjo je napravilo še več go-
jenk, a radi pomanjkanja prostora niso spre-
jete. Oglasilo se jih je 107.

Sin g. prof. Funtka g. Leon Fun-
te k je napravil 23. t. m. skušnjo za vspre-
jem v razred za violinske soliste na konser-
vatoriju v Lipskem.

Utomil v Ljubljani. Včeraj popoldne ob
1/2. uri priplazil se je znani tat Fran-
c Pavlič iz Kosez na dirkališče »Sloven-
skega kolesarskega društva« in je utomil v
barako ter ukradel en suknjič, en klobuk in
dvoje hlač. Sluga na dirkališču je videl
Pavliča, ko je skočil čez ograjo, in je tekel
za njim, na kar je isti vrgel ukradeni obleko
stran in zbežal. — V torek popoldne je
Pavlič utomil v Leskovičevo klet na Blei-
weisovi cesti in ukradel več steklenic vina.
Pavlič je jako prebrisani in nevaren tat in
se zna dobro skrivati pred policijo, ki se že
dlje časa trudi, da bi ga dobila v pest.

Zopet nesreča na električni železnici.
Jakob Potokar, sprevodnik v pokoju, šel je
danes dopoldne po hodniku ob Dunajski
cesti proti pošti. Za njim privozil je električni
voz. Voznik Franc Šik je pozvonil, a Po-
tokar namesto da bi se ognil proti Froeli-
hovi hiši, je stopil na tir električne cestne
železnice in voz ga je pahnil nazaj na hod-
nik tako, da je priletel z glavo ob kamenje,
ki je na hodniku zloženo, in se je na čelu
nad levim očesom in na levi roki poško-
doval ter hudo pretresel. Slučajno na Du-
najski cesti navzoči zdravnik dr. Schuster je
Potokarja obvezal, na kar so ga z rešilnim
vozom prepeljali v deželno bolnišnico.

Ponesrečeni vlom v vozove na kolo-
dvoru. Danes po noči so na južnem kolo-
dvoru dosedaj neznani storilci na sedmih
vozovih porezali plombe. Čuvaj Franc Blažič
je videl 4 osebe se potikati okoli vozov in
jih je prepolil. Najbrže so hoteli krašiti, ker
je bilo v vozovih vse polno raznega blaga.
Vozovi so stali zunaj kolodvora pri zeleni
jami. Danes dopoldne so pregledali blago
v vozovih, če ga kaj manjka, pa so menda
dognali, da niso tatovi ničesar odnesli, ker
so bili popred pregnani.

V tujino. Na Badensko se je odpeljalo
včeraj 18 deklet iz Litije v neko predilnico,
na Westfalsko pa se je odpeljalo 25 de-
lavcev v premogokope.

Razširjenje domobranske vojašnice se
vrši prihodnjo pomlad.

Za novo cesto, ki se boče izpeljala od
Streliških ulic mimo novega gimnazijskega
poslopja do Elizabetne ceste, so spraznili
pri vrtu Jozefišča že del vrta in podrli
ograjni zid.

Tatvine. Brezposelna dekla Julka Rze-
ničnik iz Trbovelj je danes ponoči ukradla
Mariji Gubani, s katero je skupaj prenoče-
vala v Česnovarjevi gostilni v Kolodvorskih
ulicah št. 33, srebrno uro. Ko je Marija Gu-
bani pogrešila uro in šla na policijo, je Rze-
ničnikova vrgla uro v stranišče. Policija je
tatico aretirala in izročila okrajni sodniji. —
Včeraj je bila častniškemu slugi Ivanu Wie-
derhefferju v Šubičevih ulicah št. 3 iz hleva
ukradena srebrna remontoar-ura. Poprej en-
krat pa sta mu zmanjkali iz hleva denarnica
z manjšo svoto denarja in srebrna cilind-
ura. Tatvin sumljiva sta dva vojaka, ki sta
prihajala v hlev.

V restavraciji Vospornig bo jutri in v
nedeljo ob 8. uri zvečer koncert accordion
virtuosov Rensi in Turco proti prosti
vstopnini.

Vstaja na Balkanu.

Turški komisar je ustmeno iz-
javil vladi, da je sultan voljan z
Bolgarijo pogajati se glede
pacificacije Makedonije. Bol-
garska vlada pa je nato odgovorila, da se
pogaja s Turčijo le na pismenih pro-
pozicijah.

Avstro-ogrski in Rusija sta poslali v
Sofijo in Carigrad sledečo izjavo: Iz grozo-
vitih dejanj v zadnjem mesecu v okrožju
Solun, Monastir in Kosovo se razvidi, da
vstasi nikakor nočejo uvaževati izjav vele-
vlasti ter še vedno čakajo, da bo prej ali
slej kakšna velevladstvena intervencija njim v prid.
Avstro-ogrski in ruski vlada se radi tega
žutita dolžni izjaviti po svojih zastopnikih v
Sofiji in Carigradu, da naj o pomnijo
bolgarsko vlado, da bodo vele-
vladstvi ostale pri reformem

programu, katerega sta Av-
stro-ogrski in Rusija pričet-
kom tega leta sklenili in ka-
terega so potrdile tudi ostale
velevlasti. Obenem omenjeni vladi
pozivljata svoje zastopnike v Sofiji in Cari-
gradu, naj vsikdar poudarjajo soli-
darnost vseh veleml glede tega pro-
grama in Turčiji naročijo, da gleda na to,
da čim preje uduši vstajo, a brez vseh gro-
zovitosti. Tudi ostali zastopniki veleml so
dobili od svojih oblasti naročilo, naj delujejo
v tem smislu. Ako pa Bolgarija le
hoče vojno, bodo vse žrtve
zastonj, ker so velevladstvi
sklenile ostati pri tem, da
se na Balkanu ohrani status
quo.

V vplivnih političnih turških krogih se
odločno zanikuje, da bi zadnji vojni svet se
posvetoval o vojski in da bi sklenil, naj se
mobilizirata dva azijska kora. Turčija nima
nikakega namena se vojskovati.

Konzuli poročajo iz Drinopolja, da so
vstasi v okrožju Tirnovu zažgali in oropali
sedem turških vasi. Bašihozuki pa devetnajet
bolgarskih in turških vasi. V okrožju Tir-
novu se vrše grozna dejanja dan na dan;
trupla umorjenih leže nepokopana, žito po
polju se pa uničuje. Poročilo, da je Sarafov
padel pri Monastiru, se zanika.

Srbski poslanec Vučić je izročil veli-
kemu vezirju pismeno izjavo svoje vlade,
da bo Srbija čakala glede makedonskega
vprašanja rezultata Avstro-ogrski in Rusije
zastran reforme in ne bo vstavev na meji
niti trpela niti podpirala. V izjavi se tudi
zanikuje, da bi bila med Srbijo in Bolgarijo
kaka zveza, obenem je v nji tudi izrečena
prošnja, naj odpokličejo turške čete in Albanci
ki motijo mir na meji. Veliki vezir je bil
s tem zadovoljen in je rekel, da je že izšlo
povelje, da se čete odpokličejo kakor tudi
bažihozuki in Albanci.

Bolgarske opozicijske stranke se
združujejo k skupnemu volilnemu aktu proti
vladi. Med opozicijskimi strankami je en
glas, da bodo strogo obsojale vse bojne pri-
prave v slučaju, da Bolgarija ostane osam-
ljena.

Privatno se poroča, da je bil v zadnjih
dneh hud boj v okolici Nevrokopa med
20.000 mož turških vojakov in 1200 usta-
šev. Poroča se nadalje od turške strani o
bojih v okrožju monastirskem, v katerih je
padlo 15 ustašev. V Belovišta (okraj Per-
lepe) je bilo ubitih 30 ustašev, več pa je
ranjenih. V gorovju Jolišta je bilo pod vo-
dstvom Marea ubitih 40 ustašev, v Dresni
pa 18; v okrajju Perlepe so ustaši neki iz-
gubili 28 mož. Ravno tako poročajo turški
telegrami, da je padlo več ustašev v okrožju
Seres in Uesküb, kjer so neki 150 ustašev
ubili žendarmi. — V soboto se je odpeljalo
308 častnikov iz Carigrada in sicer 67 v
Solun, 241 pa v Drinopolje.

V Sofiji vlada razburjenje. Razširile so
se vesti, da je sultan irade vže izšel, in
da je Halimpaša odposlan, da vse potrebno
ukrene. Posameznosti iradeja niso znane. Mi-
nistreki prezident vstraja pri tem, da se je
mobiliziralo 32 bataljonov in odposlalo v
Drinopolje. Na pariški borzi se je neki raz-
širila vest, da bo Turčija brez vojne napo-
vedi prekorajčila mejo.

Nadalje javljajo vesti, da so vstasi za-
podili v beg 20.000 turških vojakov v Kresni.
Mnogo Turkov je bilo ubitih, veliko so jih
ujeli, med njimi tudi turškega poveljnika.
Vstase so vodili Dončev, Jankov in
Zončev.

Iz Burgas javljajo, da je v okrožju
Kirk-Kilis se pribežalo 11.000 Bol-
garov.

Iz Washingtona se poroča: Za
slučaj, da položaj v Turčiji to dovoli, da se
amerikanske brodovje umakne iz orijental-
skega vodovja, se brodovje v Evropi umakne
v Džibuti, da pokaže zanimanje Zedinjenih
držav za zasnovanje trgovinskih odnošajev z
Abesinijo.

Književnost in umetnost.

* »Planinke«. Pesmi za so-
pran, alt, tenor in bas. Uglas-
bil Janez Laharnar, organist
na Sentvidski gori. Opus 10.
Cena 1 K 20 h. Založil skla-
datelj. Tisk J. Blasnikovih na-
slednikov. 1903.

Skladatelj nam podaja v »Planinke«
deset pesmi za mešan zbor. O teh pesmih
se je sicer že pisalo in kritikovalo po ne-
katerih listih, pohvalno in tudi nasprotno.
Kritiku v 7. številki »Zvona« t. l. pa mo-
ram reči, da je te pesmi jako površno pre-
gledal, ter da mu je gotovo Laharnar kot
skladatelj le še malo anan. Kajti sodil je
kratkim potom s stališča »višje« glasbe; s
tem pa dela krivico zaslužnemu skladate-
lju, ker kritik Laharnarja ne ume. Lahar-
narjev opus 10 je hvaležno delo, s katerim
je skladatelj pokazal, da napreduje. Posebno
krasno so v tem delu pesmi št. 4, 5, 8 in
9, katere bi se z vspehom pele tudi na bolj-

ših koncertnih odrih. Harmonizacija je vse-
skozi lepa in pravilna; istotako je tudi v rit-
mičnem osiru vse v redu. Kaj novega, da
bi se razločevalo od drugih Laharnarjevih
skladb, sicer ne najdemo v »Planinkah«
raz-
zun nekaterih harmoničnih hib, a ravno isti
duh v melodijah, katerega Laharnar ne more
zakriti v njegovih pesmih, po katerem se
pozna vsaka njegova kompozicija, je nekaj
posebnega — izvirnega. In ta duh, kateri
preoblajuje Laharnarja v njegovih pesmih,
je pravi narodni duh. Iz vseh njegovih
skladb veje nekaj pristno narodnega, o čem-
er se le malčkateri drugi skladatelj lahko
ponaša.

Njegove skladbe se odlikujejo tudi po
svoji lahkotni, tako da pevcem ne delajo po-
sebnih težav. Skladatelj se torej osira v ve-
liki meri tudi na zbor po deželi, kar je le
hvale vredno, posebno ker imajo drugi skla-
datelji v sedanjem času tako malo ozira na
manjše in ne tako izurjene zborove, kakor po
mestih, kjer so pač bolj ugodna tla za vzdr-
ževanje pevskih zborov, kakor po deželi.
Laharnar dobro ve, da težko skladbo je
lahko napisati, a težje izvajati, zato pa on
je in hoče biti ljudski skladatelj. Zato se ni
čuditi, da so nekatere njegove pesmi že kar
ponarodele.

Kdo ne pozna njegovih izdaj »Pomladni
glas«, »Gorske cvetlice« in drugih, iz kate-
rih zbirk naši pevski zbori tako radi jemlje
gradiiva za razne pevske prilike. Izbirčen pa
je v besedilu. Zato mu nekateri površni kri-
tiki štejejo v zlo, ker ne vidijo takoj na
prvi strani kako: »Liubica pojdi z menoj,
lepa je noč nocoj!« Spominjam se, da se
je to očitalo v neki kritiki tudi prerano
umrlemu skladatelju Pirnatu, češ, da jem-
lje prenaivno besedilo. Besedilo ne odlo-
čuje, pač pa skladba, vendar pa je boljše, da
je tudi besedilo dostojno.

Laharnar, dasi je samcuk v glasbi, je
pokazal že z raznimi svojimi kompozicijami
svojo izredno nadarjenost ter si pridobil
obilo zaslug na tem polju. Izdal je že mnogo
del, med katerimi se posebno odlikuje nje-
gova latinska maša »Ora pro nobis«, katera
se poje celo med Nemci ter je bila sprejeta
v katalog nemškega občnega Cecil. društva.
Priobčil je v »Cerkvenem Glasbeniku« mnogo
mottetov, pesmi in maš. Znan je posebno
na polju cerkvene glasbe.

Gabrijel Bevk.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Kongres avstrijskih briv-
cev se vrši te dni na Dunaju. Podpredsed-
nikom je bil izvoljen tudi brivec Matko-
vich iz Gradca. Na kongresu so se dunaj-
ski brivoi skoro stepili med seboj. — Sa-
momor vladnega svetnika. Iz
Lvova poročajo, da se je v topičah Krynica
ustrelil namestniški svetnik vitez Lassota
Rawicz. Bal se je, da oslepi. — Splo-
šno stavko v prizore vsivoz-
niki v Berlinu. Tudi električne že-
leznice ne bodo vozile. — Palačina
prodaj. Iz Rima poročajo, da nameravajo
Bourboni prodati znameniti palači Farnese in
Caprarola za 6250 000 lir. — Kuga. V
Smirni je neki mlad trgovec obolel na
kugi. — Stavka stavcev v Mo-
skvi. — Proti uradnicam na
Ogrskem. Ogrsko justično ministrstvo
naznanja, da se sedanje pomožne ženske
uradnice obdržijo v službi, da pa v bodoče
ženske ne bodo več sprejemali v državno
službo. — Samomor v ječi. V Plznu
se je obesil pol ure po razglasitvi sodbe radi
umora na smrt obsojeni 21 let stari delavec
Al. Spalek. — Veliko defraudacijo
so zasledili pri občinski upravi Quaregonon
pri Monsa v Belgiji. Zginile so velike svote,
katere je kralj poslal mestnim revežem.

Društva.

(Veselica na Jesenicah.) Va-
bilo na veselico, katero priredi v korist
družbi sv. Cirila in Metoda z
ozirom na ustanovitve sloven-
skega otroškega vrtca na Je-
senicah »dekliška Marijina
družba« v dvorani katol. delavskega
društva v nedeljo, dne 27. sep-
tembra 1903 na Savi štev. 8 s
slededim vspešnim: 1. Pozdrav. 2. S.
Gregorčič: Blagovestnikom. Dekla-
muje M. Zorč. 3. Fr. Gerbič: »Sloven-
ski brod«. Poje meški zbor. 4. V. Brož:
»Naprej zastava slave«. Udarjajo
tamburaši. 5. S. Gregorčič: »Naš čoln
otmimo«. Deklamuje Fr. Smrekar. 6. P.
A. Hribar: »Lastovki v slovo«. Poje
mešan zbor. 7. V. Brož: »Ankica«. Polka.
Udarjajo tamburaši. 8. Novost! »Dve
mater«. Igrokaz s petjem v 4 dejanjih.
Nemški spisal W. Pailler. Poslovenil L. S.
Pevake točke uglasbil F. Kimovec. 9. Pro-
sta zabava. Med zabavo nasto-
pajo vsi zbori in udarjajo tam-
buraši razne komade. — Začetek
točno ob 7. uri zvečer. Cene: Sedeži L. vrste
à 1 K 60 v; ostali sedeži à 1 K. Stojšča à
50 v. Društveniki à 40 v. Opomba: Z ozirom

na doberdelen namen so vstopnine zvišane.
— Vsako preplačilo se hvaležno sprejme.
K mnogobrojni vdeležbi vabi odbor.

(Vabilo k veselici), katero prire-
dijo domači pevci v Metliki v ne-
deljo dne 27. sept. ob 4. uri popoldne na
vrtu g. Makarja ml. Vsopred: 1. Opomin
k petju, mešan zbor, zložil P. Hugolin Sat-
tner. 2. Venček narodnih pesmi, ženski
zbor, priredil France Ferjančič. 3. Na vojsko,
moški zbor, zložil Iv. pl. Zajc. 4. Planinar,
mešan zbor, harmonizir. Anton Fecster. 5.
Vesela pevka, valček za dvoglasni ženski
zbor z glasovirjem, zložil Ignacij Hladnik.
6. Pogled v nedolžno oko, moški zbor, zložil
P. Hugolin Sattner. 7. Pod trto bivam zdaj,
mešan zbor, zložil P. Hugolin Sattner. Tom-
bola. — Vstopnina: sedeži po 40 vinarjev,
stojšča po 10 vinarjev. Tablice za tombolo
po 20 vin. Vstopnice sedežev se dobivajo v
gostlji g. Makarja. V slučaju grdega vre-
mena se vrši veselica v dvorani g. Makarja.
K obilni udeležbi vabijo najljubše priro-
ditelji.

(Domačo veselico) priredilo je
dne 20. t. m. v svojih prostorih pri Korošcu
katoliško slovensko izobra-
ževalno društvo v Šmartnem
pri Kranju. G. Ivan Opeka iz Vr-
nike s svojim šaljivim predavanjem, prvi-
zorični moški kvartet z lepo ubranimi na-
rodnimi pesmimi in neumorni gramofon s
svojimi krepkimi skladbami je udeležence do
pozne noči v najprijetnejši, nepriljeni dru-
žbi zbrane, razveseljeval. Vsled splošne želje se
bo tudi prihodnjo nedeljo pri Korošcu vršila
podobna veselica, h kateri imajo prost vstop
člani društva in od njih pripeljani gostje.
Začetek bo ob pol 4. uri popoldne.

Darovi

Za spominsko ploščo P. P.
Ladislava in Florentina Hro-
vat so nadalje darovali naslednji čl. gg.:
Valentin Bernik, župnik na Homcu 4 K;
Jernej Zupanec, župnik v Motniku 8 kron;
Anton Mezeg, župnik v Spitališu zopet 2 K;
Alojzij Kumer, župnik v Sinkovem Turnu 1 K;
Anton Golf, kaplan v Mengšu 2 K; Jožef
Preša, župnik v Trzinu 2 K; gosp. Jožef
Volikar iz Zg. Tuhinje 2 K; Jernej Kadunc
iz Zg. Tuhinje 4 K; Pavel Lajniš iz Lazov
3 krone.

Velikodušnim darovalcem: Bog plačal!
Ker se še ni moglo nabrati dosti de-
narja za prireditve primerne slavnosti, mo-
ralo se je odkritje spom. plošče preložiti na
poznejši čas.

Blagohotne doneske hvaležno sprejema
Pripravljalni odbor.
V Zgor. Tuhinju, dne 3. sept. 1903.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 25. sept. Nemci se danes
niso udali, da bi glasovali v drž. zboru
za Plačekov predlog. Izjavljali so, da
se ne klonijo pred Čehi. Ker se ni do
11. ure moglo doseči sporazumljenje,
brali so zapisnikarji interpelacije dobe-
sedno. Končno je bila nujnost Plaček-
vega predloga z veliko večino sprejeta.
Tudi mnogi Nemci, celo Vsenemci in
tudi češki radikali so glasovali za Pla-
čekov predlog. Pri meritorični razpravi
je najprej govoril proti Daszynski, ki
je povdarjal, da dualizem ni več v in-
teresu Avstrije. Večina je po svojem
glavnem govorniku predlagala avande-
ment, da se vladi dovoli 59.024 voja-
ških novincev, za ostalih 12.009 pa
naj bi bilo treba novega zakona. Temu
se je uprl posebno Ofner, ki je pov-
darjal, da se zakona ne more spojiti s
Plačkovim resolucijskim predlogom.
Predsednik je za pol ure prekinil sejo.
Vrše se pogajanja.

Budimpešta, 25. septembra. Da-
nes ob 11. uri dopoldne se je vršil
ministrski svet.

Zagreb, 25. septembra. Znani de-
tektiv Richard Graber, ki je na
silovit način nastopal povodom zadnjih
dogodkov na Hrvatskem, je odpuščen
iz službe radi raznih protizakonitostij.

Zagreb, 25. sept. Srbska samo-
stalna stranka bo pričela veliko akcijo
za razširjenje ustavnih pravic in za fi-
nancijsko samostanost Hrvatske.

Požun, 25. sept. Danes se vrši tu
dvoboj stotnika Stuchlyja z pl. Bonisem.
Stuchly je javno odobral cesarjevo
armadno povelje, na kar je pl. Bonis
v nekem listu priobčil poslano, v kate-
rem je obžaloval, da ga takrat ni bilo
poleg, ker bi bil Stuchlyja oklofotal.

Rim, 25. septembra. Poluradni list
»Capitale«, glasilo Zanardellijev, potr-
juje, da nameravata Rusija in Avstrija
sklicati prihodnjo zimo evropski kon-
gres, katerega naloga bodi, vrediti bal-
kansko vprašanje.

Po sklepu lista.

Današnji občni zbor trgovskega gre-
mija
ni bil sklepčen. Dšlo je le 19 trgov-
cev, za sklepčnost pa je treba 20 članov.
V teku štirih tednov se vrši nov občni
zbor.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm

Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra, v mm.	Tempe- ratura po Celsiju	Veterev.	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
24. u. v. u.	746.0	9.9	sr. zah.	jasno	
25. u. j.	747.0	5.1	sl. zah.	megla	0.0
2. popol.	745.7	17.8	sl. svzh.	jasno	

Srednja včerašnja temperatura 11.8°, normale 13.8°.

Dunajska borza

dne 24. septembra

Skupni državni dolg v notah	99.55
Skupni državni dolg v srebru	99.40
Avstrijska zlata renta 4%	119.05
Avstrijska krona renta 4%	99.80
Avstrijska inv. renta 3 1/2%	91.40
Ogrska zlata renta 4%	117.15
Ogrska krona renta 4%	96.55
Ogrska inv. renta 3 1/2%	87.85
Avstro-ogrške bančne delnice	15.79
Kreditne delnice	634.75
London vista	239.25
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v	117.37 1/2
20 mark	23.47
20 frankov	19.62 1/2
Italijanski bankovci	95.05
C. kr. cekini	11.34

Žitne cene

dne 24. septembra 1903.

(Termin.)

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	K 7.51 do 7.52
» » april	7.70 » 7.71
Rž za oktober	6.21 » 6.22
» » april	6.50 » 6.51
Oves za oktober	5.39 » 5.40
» » april	5.78 » 5.79
Koruzna za avgust	— » —
» » september	6.10 » 6.11
» » maj 1904	5.34 » 5.34

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 7.70 do 8.20
Rž južne železnice	7.60 » 8.—
Rž	6.40 » 6.60
Ječmen	6.40 » 7.40
» ob Tisi	6.10 » 7.20
Koruzna ogrska	6.60 » 6.75
Cinkvant	7.75 » 8.25
Oves srednji	5.85 » 6.05
Fizol	6.25 » 11.50

Ciril-Methodove biškote

zahtevajte slovenski rodoljubi v
vsaki prodajalni in pekarni. Ti
pliskoti so najboljši.

Naročila sprejema družbin založnik S.
H. Škerl, Sv. Ivan pri Trstu.

Prostovoljna razprodaja.

Posestvo gosp. Andreja Mauer iz Zagorja ob Savi na Blanci pri
Sevnici se bo v ponedeljek po Roženkranski nedelji, dne 5. okto-
bra 1903 dopoldne ob 9. uri na licu mesta prostovoljno po kosih
razprodajalo.

To posestvo leži na deželni cesti iz Zidanega mostu proti Zagrebu.
K temu posestvu spadajo tri hiše, kovačija, razna gospodarska poslopja, lepi sadni
vrti, njive, travniki, vinogradi, gozdi in brod za prevažanje čez Savo.
Vsled ugodne lege so hiše pripravne za vsako obrt. V eni hiši se zdaj nahajata
gostilna in prodajalna specerijskega blaga; v drugi je pa pošta.
Plačilni roki jako ugodni, kateri se po dogovoru lahko podaljšajo.

1211 3-3

Novo! Za bališča in domačo Novo!

Platno poljubne širine, namizno perilo, garniture z
votlim robom (jaur), bele in barvane, brisače, brisal-
nice, robci, šifoni, gradili, beli barhenti itd.
Švicarske vezene za oblačilno in posteljno perilo,
Velika izbira, najboljše kakovosti, najnižje
cene

priporoča specialna trgovina perila

1256 3-1

Anton Šarc,

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 8.

Vzorci se radevolje dopošljejo.